

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Ba-midbar

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

10

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9964

פ פ פ

פ פ פ

יט א וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן
 לאמר: ב זאת חקת התורה
 אשר-צוה יהוה לאמר דבר אל-בני ישראל
 ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין-
 בה מום אשר לא-עלה עליה על: ג ונתתם
 אתה אל-אלעזר הכהן והוציא אתה אל-
 מחוץ למחנה ושתט אתה לפניו: ד ולקח
 אלעזר הכהן מדמה באצבעו והזה אל-נכח
 פני אהר-מועד מדמה שבע פעמים:
 ה ושרף את-הפרה לעיניו את-ערה ואת-
 בשרה ואת-דמה על-פרשה ישרף: ו ולקח
 הכהן עץ ארו ואזוב ושני תולעת והשליך
 אל-תוך שריפת הפרה: ז וכבס בגדיו
 הכהן ורחץ בשרו במים ואחר יבא אל-
 המחנה וטמא הכהן עד-הערב: ח והשרף
 אתה וכבס בגדיו במים ורחץ בשרו במים
 וטמא עד-הערב: ט ואסף איש טהור את
 אפר הפרה והניח מחוץ למחנה במקום
 טהור והיתה לעדת בני-ישראל למשמרת
 למי נדה חטאת הוא: י וכבס האסף את-
 אפר הפרה את-בגדיו וטמא עד-הערב
 והיתה לבני ישראל ולגר הנגר בתוכם לחקת
 עולם: יא הנגע במת לכל-נפש אדם
 וטמא

מצוה שצ"ז

ל

ת ב

א ומליל יי עס-משה ועס-אהרן
 למימר: בדאגוירת אוריתא
 דפקיד יי למימד מלילי עס-בני ישראל
 ויסבון לה תורתא סימוקתא שלימתא דלית
 בה מומא דלא-סליק עליה נירא: ג ויתנון
 יתה לאלעזר כהנא ויפיק יתה למברא
 למשריתא וכוס יתה קדמוהי: ד ויסב
 אלעזר כהנא מדמה באצבעיה ויהי לקביל
 אפי משכן-ומנא מדמה שבע זימנין:
 ה ויקיד ית תורתא לעיניהו ית-משכה
 וית-בסרה וית-דמה על אוכלה ויקיד:
 ו ויסב כהנא אגא דארזא ואזובא וצבע
 והורי וירמי לנו יקירת תורתא: ז ויצבע
 לבושוהי כהנא ויסחי בסריה במיא ובתר כן
 ייעור למשריתא ויהי מסאב כהנא עד
 רמשא: ח ודמוקיד יתה יצבע לבושוהי
 במיא ויסחי בסריה במיא ויהי מסאב עד
 רמשא: ט ויכנוש גבר דבי ית קטמא
 דתורתא ויצנע למברא למשריתא בארתו
 דבי ותהי לכנשתא דבני ישראל למטרא למי
 אדיותא חטאתא היא: י ויצבע דכניש
 ית קטמא דתורתא ית לבושוהי ויהי מסאב
 עד רמשא ותהי לבני ישראל ולגיוריא
 דיתגירון ביניהון לקיס עלם: יא דיקרב
 במיתא

רשי

(ב) זאת חקת החורה - לפי שהשטן ואומות העולם מוכיח את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יסכה לפיכך כתובה
 חקה גזרה היא מלפניו אין לך רשות להרסר אחרים: ויקחו אליך - (במד"ר) לעולם היא נקראת על שכן פרה שעשה
 עשה כמדבר: ארומה המימה - שבהא תמיונה כאלדמיות שחס הוכה שתי שערות שחורות סמולה: (ג) אלעזר - (ספרי)
 קמותה

פ

פ

פ

א וידבר ומליל עם משה ועם אהרן למיקר : ב דא גיבת אהויה אויביתא דפקוד !! למימר מליל
 עם בני ישראל ויסקוון לך מצאפרשות לישכתא תורתא סומקתא כרת פרמיין שגין דלית בה מוקמא
 ושיקמא משער תורו דלא פליק עלה דבר ולא אטרקתא בארבעו עיבדקא ואפקרא וקטרבא ולא אירעצא בנקמא וסול
 וסירקא וכל דמי לנירא : ג והתנין יתה לאלעזר כגו בנהניא ויהנפק יתה להורא למקרא למשריתא ויפדר
 תזור תזור לה סירובי קיסין דמיניא וכהנא אויתרו יכוס יתה קמיו בחייו סימניא קמשאר בעיבו ויבדוקנה בהמני סרי
 טריפין : ד ויפס אלעזר בביהוניה מן אדמיה בארבע יד מיניא ולא יקפליניה כמנא ודו למידוקא דמיני תניא
 מן לגין מן ציטרא דממצע כל קביל אפי משבו זיכנא מארמא בטיבולא תרא שבע זמנין : ה ויפקונו מנו סדורא
 ויגרו כהן אויתרו ית תורהא פד חמי אלעזר ית מושקה ונת
 בישרה ונת ארמא על רשייה ונקד : ו ויפס כהן
 אויתרו בקמקא דקרא דגילמיש ואזוזבא רצבע דאשמי
 כהורוי וישלוק לגו יקדקא דתורהא ויפגי דליקתא לאפוישי קטמא : ז ויצבע לכרשוי כהנא דייבס ית תורהא
 ויפסי בישרייה בארבעין סוויין דמוי ומון כתר כדון ייעול למשריתא ויהי מסאב כהנא ההוא קדם טיבוליה ער במשא : ח
 וכהנא דמתעסק ביקדקא ויצבע לכרשוי בארבעין סוויין דמוי ויפסי בישרייה בארבעין סוויין דמוי ויהי מסאב קדם
 טבוליה ער במשא : ט ויגנוש גבר כהן דכי ית קטמא דתורהא בקלל דפטר במקף כגופא שיע ויפלג ית קטמא
 לתלת חילקין תרא יהיב כתייל ותרא בטמור משתא ותרא מפלג לקל מטבת ליואי ותדו לכהנישא דכני ישראל
 למיו ארירקא ברם שיכוס חוברת עינלא היא : י ויצבע כהנא דכניש ית קטמא דתורהא ית לכרשוי ויהי מסאב
 קדם טבוליה ער במשא ויהי לכהנא לכהני ישראל וגוי : יא הקרב בשקיבא לקל בר גשא ואפילו לנולדא

ירושלמי

ויטלק לגו קטם יקידת תורהא :

ז ויצבע לכרשוי כהנא דייבס ית תורהא
 ח ויהי מסאב כהנא ההוא קדם טיבוליה ער במשא :
 ט ויגנוש גבר כהן דכי ית קטמא דתורהא בקלל דפטר במקף כגופא שיע ויפלג ית קטמא
 י ויצבע כהנא דכניש ית קטמא דתורהא ית לכרשוי ויהי מסאב
 יא הקרב בשקיבא לקל בר גשא ואפילו לנולדא

בר

רשי

עוניה כגון - אל כחויין לשחנה : (יזמא סכרי) מן לשלש מחמת : ושחשאוהא לפניו - (יזמא) זר שחש ואלפזר רואה :
 (ד) אל נכח פני אהל מועד - עומד כחורחוסל וירושלים ומתכוין ורואה פתחו של היכל בשעת הזאת הדס (יזמא כח) :
 (ו) אל המחנה - למחנה שכינה שחין טמא משולח מן לשתים מחמת אלא וכו' וכו' קרי ומלורע : וטמא הכהן ער הערב -
 סרסו דורסהו וטמא עד הערב ואחר יכא אל המחנה : (ט) והניח כחויין למחנה - (פרה כ"ז) לשלשה חלקים מחלקה אחת נתן
 כהן המשחה ואחד מתחלק לכל המשטרות ואחד נתן כחיל זה של משטרות היה מן לעזרה ליטול ממנו כני העיירות וכל הנריכין ליטול מה
 שבה המשחה כהניס גדולים לפרות אחרות מקדשין הימנה וזה שכתבילפתון למשמרת תגורת הכתוב שנאמר והיתה לעדת בני ישראל
 למשמרת : למיגדה - למיחוייס מן (מיכה ג') וידוחכני (זכריה ב') לידות את קרנת כגויס לשון זריקה (ח) .

חטאה

באר רחובות דקדוקי רשי

(א) הוודקדקיס הכימיניו יחד דכמלת נרה הוא השורש נרד אכל כולת וידו וכן כמלת לידות אמרו שרשם ידה אכן רשי
 אלו דונה להרכות פשרשים לכן דעתו בשלשלת הווד כשורש גרד ועניינש

ענין

רשבים

(כ) זאת חקת התורה - זלפנינו שרשם כאלו תורה הוא ידבר - דבתיב חלת התורה אדם כי ימות כאהל - כלומר חקת התורה
 שאמר למשה זאת התורה : פרה ארוחה נוס לקחת לעשות תורת טהרתו של אדם כי ימות כאהל ליהיטור בו כוננוע ונושא
 וקאחיל : (ה) לעיניו - של אהרן :

מכלל יופי

יש חקת (ה) ער (ג) והוציא אותה - ויגד ליעקב כהניד וכן ושחט (א) (לכל עש אדם) -
 הוא הובל שבכרס הבהמה : כעוליה כנו קות' וכו' לפניו : כנה המור בנפש כי סכר
 המיתה בהפרד דהנפש מן הגוף

וטמא שבעת ימים : יב. הוא יתחטא
 בו ביום השלישי וביום השביעי ויטהר ואם
 לא יתחטא ביום השלישי וביום השביעי לא
 יטהר : יג. כל הנגע בנת בנפש האדם
 אשר ימות ולא יתחטא את משכן יהוה
 טמא ונכרתה הנפש ההוא מושראל כי מי
 נדה לא יזרק עליו טמא יהוה עוד טמאתו
 בו : יד. זאת המורה אדם כי ימות באהל
 כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא
 שבעת ימים : טו. וכל כלי פתות אשר אין
 צמיד פתיל עליו טמא הוא : טז. וכל
 אשר יגע על פני השדה בחלל הרב או במת
 או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים :
 יז. ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת
 שני ונתן עליו מים חיים אל כלי : יח. ולקח
 מן האזוב וטבר במים איש טהור והנה על
 האהל ועל כל הכלים ועל הנפשות אשר
 היו שם ועל הנגע בעצם או בחלל או במת
 או בקבר : יט. והנה הטהר על הטמא
 ביום השלישי וביום השביעי ונטאו ביום
 השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר
 בערב : כ. ואיש אשר יטמא ולא יתחטא
 ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל כי את
 מקדש יהוה טמא מי נדה לא יזק עליו טמא
 הוא

טעוה שבת

טעוה שבת

במיתא לכד נפשא דאינשא ויהי מסאב
 שבעא יומין : יב. הוא ידי עלוהי ביומא
 תליתאה וביומא שביעאה ידכי ואם לא ידי
 עלוהי ביומא תליתאה וביומא שביעאה
 לא ידכי : יג. כל דיקרב במיתא בנפשא
 דאינשא דימית ולא ידי עלוהי ית משכנא
 דיי סאב וישתיצי אינשא דהוא מושראל
 ארי מי אדיותא לא אנדריקו עלוהי מסאב
 יהי עוד סאובמיה ביה : יד. דא אוריתא
 אינשא ארי ימות במשכנא כל דעליל
 למשכנא וכל דבמשכנא יהי מסאב שבעא
 יומין : טו. וכל מן דחסף פתיה דלית
 מגופת שיע מקף עלוהי מסאב הוא :
 טז. וכל דיקרב על אפי חקלא בקטל חרבא
 או במיתא או בגרמא דאינשא או בקברא
 יהי מסאב שבעא יומין : יז. ויסבון לדי מסאב
 מעפר יקדת חטאתא ויתנו עלוהי מי מבויע
 למן : יח. ויסב אזובא ויטבול במיא גבר
 דכי וידי על משכנא ועל כל מניא ועל
 נפשתא דהו חמן ועל דיקרב בגרמא או
 בקטילא או במיתא או בקברא : יט. וידי
 דכיא על מסאבא ביומא תליתאה וביומא
 שביעאה וידכיגיה ביומא שביעאה ויצבע
 לבושורדי ויסחי במיא וידכי ברמשא :
 כ. וגבר דיסתאב ולא ידי עלוהי וישתיצי
 אינשא דהוא מגו קהלא ארי ית מקדשא דיי סאב מי אדיותא לא אנדריקו עלוהי

מסאב

רשי

חטאת היא . למן חטוי כפשוטו ולפי הלכות וקראה הכתוב חטאת כומר שהיא כקדשים ליתמר כגאח : (יב) הוא יתחטא בו

פיר
 שביע
 דבנול
 מיש
 שביע
 מו צו
 ויב
 ט
 ביה
 הו
 דבר
 דאיע
 יקדת
 האי
 דמי
 בקא
 דבמ
 בלמר
 (פ)ל
 ויכיע
 (ש)ם
 חס י
 (י)ו
 (י)
 הגוף
 קה
 נד
 ולפ
 חרה
 מ :

בר זרחין לגישמיה וקדמיה יהי מסאב שובעא יומין : יב הוא ידו עליו מי מטמא ההוא ביומא תליתאה וביומא
שביעאה ידיו ואין לא ידו עליו ביומא תליתאה יעבב עליו ביומא שביעאה לא ידיו : יג כל הקלב בשביעא
רבנולא בר משעא זרחין בנושמיה וקדמיה הימורה ולא ידו עליו ית משעא דני סאב וישמיצי בר נשא ההוא
מושראל ארם מוי אדירתא לא אדריקו עליו מסאב ההוא טוב סובמיה ביה עד דעדי וירבד עדי ויטבול ברקשא
שביעאה : יד דא אדוויית אובייתא ובר ארי ימות תהות גנא דפרוס כל מאן דעליל לטשענא אובח מרעא ולא
מן אדניה דדפתח מרעיה מכל דבמשענא ואפילבקר קעמיה

ירושלמי

וקל מן דמספך פתיה די לית פוריתא משעא עליו
מסאב רהוא :

ואבגוי וקיסוי וקנוי יהי מסאב שובעא יומין :

טו וכל מאן דפטר פהית דלית מגופקא מהפרא

ביה בנפ על פומיה דפרוש מיניה ובין סוקתא קסאב
הוא בנניא פאניא דסוקתא דסומיה ומנייה ולא מנפיה :

טז וכל מאן דמקרב על אנפי ברא ולא במיתא
דבקרשא דאמיה בקטיל סייפא או בסייפא דקטיל ביה או בשביבא שלימא ואפילו בגרמיה בשערתא או בגרמיה

דאינשא תיא דפרש מיניה או בקבורתא וגולא דופקא יהי מסאב שובעא יומין : יז ויסקון דמסאב מן עפר
יקודת מטאקא ויתן עליו מי מברע לגו מאן דפטר : יח ויפכ אובא תלתא קולתין באיסקא תדא ויטמוש במיא

האיגון בעידו קבול סוקתא ובר קהין דבי ידיו על משענא ועל כל מניא ועל בני נש דהוו תמן ועל דמקרב בגרמיה
דמא דפרש מיניה ונפל או בקטול חרבא או בשביבא במיתא או בבית קבורתא וגולא דופקא : יט עדי בהנא

דביא על גברא מסאבא ביומא תליתאה וביומא שביעאה ונדביניה ביומא שביעאה ויצבע לכישוי מסחו במיא ודבי
במקשא : כ ובר דיקטאב ולא ידו עליו וישמיצי בר נשא הרוא מנו קהלא ארום ית מקדשא דני סאב מי

אריהא

דשי

באמר הסרה (מ'א הוה) (כ) : (יג) במות בנפש . ואיזות שלנפש האדם להזיאת נפש בהנה שאין טומאתה לריכה הוא
(אלא טומאת סכנה) ד'א כנש ורביעית דס (חולין עב) : את משיבן טמא . אס כנש לעזרה אפילו כשילב כלל הואת שלטי

גשביע : עוד טומאתו בו . אף על פי שטבל : (יד) כל הבא אל האהל . טעם שהיה כתוב : (טו) וכל בלי פהוח .
(שם כה) . ככלי חרס הכתוב מדבר שאין מקבל טומאה מגבולא איתוכל ליקח אס אין מנופת נטילתו פתולה עליו ויהי כחבור פתח הואת

אס יס נמד פתיל עליו טהור : פתיל . לשון מחסור כלשון עכור וכן (בראשית ל) כשפולי אלהים נכסת לתי בתחברתים אחרות :
(יו) על פני הישרה . (חולין עב) רכותו דרמון לרבות גולל ודוסק ופשוטו על פני הסדה שאין מס תולה טמא המת מס כנניעה :

(יט) וחטאו ביום השביעי . (ספרי) הוא גמר עהרתו : (כ) ואיש אשר יטמא וגומר : אס לאמר מקדש ליה לאתר
מטק

באר רהובות דקדוקי רש"י

ענין אחד (כל'א פה ויאלגון) כי האשה בייחודות גודלת ותיסב ג' ויודה וכן כחן לני ג'ה (פר ואלגטי וואשר) והיינו לשון ודוק וכן
ידולדות : (כ) משום דמרה ודא קיבשה היא והיו למכתב הוא יתעשה כה לכן קאמר באמר הוה ל'עכשו' שגמר פה ונתנה

247

מאנה אפר ואמר לשון זכר ושיין ספיר עלתו :

רשבים

(יג) עוד טומאתו בו . אפ' שטבל : (יו) וכל אשר יגע על פי הסדה . כלומר הכא אל האהל שהיה בו טמא כלא נניעה . אכס
אס המת על פני הסדה ולא כאל אינו מטמא אלא חיוב . והנפש

מכלל יופי

הגוף : (יב) (הוא יתחטא בו) : כלומר יסיר הטמא
בזארו : (יג) (כי מי

נדה) . שם ענין רחוק והוא כיוון מדעס . אי הטעם
ולפי שהיו המים לצורך ליה הואת כלשון ידו אבו כי

הרחוק והוא הטמא נקראו לידות אס קראת כגוים הוא
א : (טו) (עמיד) . תאר לשון זריקה וכן תרגם תנא (טו) (עמיד) . תאר

לוי חדותא ותרנס ומוה גני פירוש שאין התוכה כו
הגדה ודידי מי חדותא : דבוקה עליו לשתמו כי כר' :
חרש מטמא מתוכו וליא
טגבו : (פתיל) . פירושו החיכת בנר קטנה וזרומה לו
ברברי הכישה פתולת הבנר שקפלה ולא הבהירה :
(יז) (מעפר) . האפר נקרא כן : (כא) ר' יוחנן ע
הגדה 31 לא (י) (י)

הוא : בא והיטה להם לחקת עולם ומורה
 מיר הנדה יכבס בגדיו והנצל במי הנדה
 יטמא עד הערב : כב וכל אשר יגע בו
 הטמא יטמא והנפש הנגעת תטמא עד
 הערב : פ א ויבאו בני ישראל
 כל העדה מדבר צן בתדוש הראשון וישב
 העם בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם :
 ב ולא היה מים לעדה ויקחלו על משה
 ועל אהרן : ג וירב העם עם משה
 ויאמרו לאמר ולא נניענו בגוג אחינו לפני
 יהוה : ד ולמה הבאתם את קהל יהוה
 אל המדבר ונה למות שם אנחנו ובעינינו :
 ה ולמה הגליתנו ממצרים להביא אתנו
 אל המקום הרע הזה לא מקום זרע ותאנה
 וגפן ורמון ומים און לשתות : ו ויבא משה
 ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד
 ויפלו על פניהם מרא כבוד יהוה אליהם :
 ז וידבר יהוה אל משה
 לאמר : ח קח את המטה והקח את
 העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל
 הסלע לעיניהם ונתן מימיו וקוצאת להם
 מים מן הסלע והשקית את העדה ואת

שלישי שני

מסאב הוא : בא ותתי להון לקים עלם
 ודודי מי אך ותא צבע לבושוהי ודיקרב במי
 אדיותא יהי מסאב עד רמשא : כב וכל
 דיקרב ביה מסאבא יהי מסאב ואינש דיקרב
 ביה יהי מסאב עד רמשא : א ואתו בני
 ישראל כל כנשתא למדברא רצן בירחא
 קדמאה ויטיב עמא ברקס ומיתת תמן מרים
 ואתקברת תמן : ב ולא הוו מיא לכנשתא
 ואתכנשו על משה ועל אהרן : ג ונצא
 עמא עם משה ואמרו למימר לנו דמתנא
 במותא דאחנא מדס יי : ד ולמא אעילתון
 ית קהלא ריי למדברא הרין לממרת תמן
 אנחנא ובעידנא : ה ולמא אסקתונא
 ממצרים לאיתאה יתנא לאתרא בישא הרין
 לאיתר כשר לבירת זרע אף לא תינין
 וגופנין ורמונין ומיא לית למשתי : ו ועל
 משה ואהרן מדרקס קהלא ל תרע משכן
 זמנא ויפלו על אפיהון ואתגלי וקרא די
 להון : ז ומליל יי עם משה למימר :
 ח סב ית יהושרא וכנוש ית כנשתא את
 ואהרן אחוך ותמללון עם ביפא לעינהון
 ונתן מוהי ותפיק להון מיא מן ביפא ותשקי

בעידם

רשיי

ית

מסאב כדאיתא בשבועות (שבועות יז) (כא) זכות מוהנדה . (גדה טז מא יד) רבתינו אחות שהיה טהור זה כל 55
 שהיה טהור אחות טהורה חסרה לסתא בגדים שגלו עה שחין כמנע זיה שהוליו כלעין ענה למר לכ שחין מטמאין עד שיה טהור
 שינור הוליה והנוגע יטמא . וליו טהור כמס בגדים : (כב) וכל אשר יגע בו . בטמא זה שנטמא בפת יטמא : והנפא
 דגעת . כו בטמא עת : הטמא עד הערב . כאן למדנו שהיה חבי אמת הטומאה והנוגע בו אכ הטומאה ומטמא חרס זהו הרוש
 למי שנטמא והלכותיה . ואל העתקתי חסדו של רבי טהר הרשן חרו : (ב) וקח אלה . משלם כס טהר פרק טו כוזה
 לנגל משלם כך יסיונו לכמה משלם : פרה אדומה . משללן טהרה שטיף פלסין של חסד חסדו תכל חסדו קת : הוליה כך תכל פרה
 ותכפר על העגל : ארומה . על זה (ישעיהו) חס אלהיו כחילע טהרה קרין חסד : חסדיה . על שם ישראל שהיו תמימים
 ונעשו כו כעל חסדן תכל ונתכפר עליהם זמורו בתקות : לא עלרה עליה עור . כס שפרקנו עליהם עול שחיס : (ג) אל
 אלעזר